

Izbjela vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4804

LETO—YEAR XXXV.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 17. JUNIJA (JUNE 17), 1943

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 118

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Danski uporniki razbijajo nacijske vojne tovarne

Toča bomb je spet padala na Sicilijo in južno Italijo. Bombni napadi na nemška industrijska središča v Porurju in nacijska oporišča v Franciji, Holandiji in Belgiji se nadaljujejo. Rusi odbili štiri nemške protinapade na svoje pozicije pri Orlu. Čungking naznanil nove uspehe v operacijah proti japonski sili na fronti ob reki Jangtze

London, 16. jun.—Danski uporniki in saboterji so pogladi v zrak nadaljnjo nemško kemično tovarno pri Hedehusenu, kar je nov dokaz uspešnega in previdnega podtalnega gibanja proti nacijski sili. Napad na tovarno je bil izveden z izredno izurjenostjo in predznanostjo. Na isti način so danski saboterji razdelili tovarno Riffel Syndikata pri Copenhagenu zadnji mesec. Proizvajalca orožja je bila ustavljena. V London dospela poročila govore o širjenju sabotaže tudi v drugih deželah, katere so zasledile nemške čete.

Zavezniški stan, Afrika, 16. jun.—Toča bomb je spet padala na Sicilijo. Angleški letalci so metali dvetonjske bombe na Messina, ki so porušile pomole, skladišča in druge objekte ter zantile ogromne požare.

Glavni zavezniški stan pravi, da ni bilo nobeno izmed letal, ki so se udeležila napada, izgubljeno. Drugi roji angleških letal in bombnikov so prileteli nad Sicilijo in južno Italijo z Malte, britskega otoka, in zmetali veliko število bomb. Tarča bombardiranja iz zraka so bila poleg Messine mesta Licata, Termini-Imerese in Fiume Torto.

Radio Rim je poročal o bombnem napadu na letališče pri Castelvetranu, ki se nahaja na južnopozadnem obrobju Sicilije. Zavezniki so izgubili šest letal v napadu na to letališče.

London, 16. jun.—Angleška letala in bombniki so izvršili nove napade na nemška mesta in industrijska središča in nacijska oporišča v Franciji, Holandiji in Belgiji. Bombe so padale na Oberhausen, industrijski center v Porurju, pet milj zapadno od Essena, kjer so velike Kruppove tovarne za topove. Oberhausen je tudi važen železniški center.

Letalski minister je dejal, da se uspešno bombardirajo, ki so se udeležili napada na Oberhausen, ni vrnilo v svojo bazo. On je naznanil, da so drugi roji angleških letal istočasno bombardirali Cherbourg in Dieppe, Francija.

London, 16. jun.—Vest iz Moskve pravi, da so Rusi odbili štiri nemške protinapade na svoje pozicije pri Orlu in vrgli sovražnika nazaj z velikimi izgubami. Po porazu so Nemci odbehali v poskusih zavzetja položajev, s katerih so se morali umakniti.

Rusi so ubili čez 500 Nemcev v bitki samo v enem sektorju fronte in razbili več nemških tankov.

Poročila iz Moskve in Berlina omenjajo srdite bitke v provincah Kuban na kavkaski fronti, na ozemlju ob reki Mius, Donecu in v sektorju pri Belgorodu na severni strani Harkova, ob reki Volga in na leningrajski fronti. Sovjetski komunikacije pravi, da so ruski letalci metali bombe na železniške postaje, vlake in skladišča orožja ter municije v ozračju fronte.

Ruski topniški oddelki bombardirajo nemške pozicije na zapadni strani Rostova. Dve nemški obrtni sta bili zdrobljeni v bitki s Rusi na tej fronti.

Zavezniški stan, Avstralija, 16. jun.—Ameriški bombniki tipa Liberator so zmetali 23 ton letalonosca.

Roosevelt odbil sugestije kongresa

Proti ustanovitvi nove agenture

Washington, D. C., 16. jun.—Predsednik Roosevelt je odločno zavrnil sugestije voditeljev kongresa, naj ustanovi novo agenturo z direktorjem na čelu, v čigar področje naj bi spadala kontrola produkcije in distribucije živil in cen. On jim je dal razumeti, da je za federalne subvencije, ki naj bi tiščale cene navzdol. Te bi znašale dve milijardi letno, manj kot dva odstotka vojnega proračuna.

Roosevelt je dejal na konferenci s kongresnimi voditelji in pozneje na sestanku s časnikarji, da je uverjen, da bo odbor za vojno mobilizacijo, kateremu načeljuje James F. Byrnes, izvršil dano mu nalogo. Kongresni voditelji, demokrati in republikanci, so kritizirali urad za kontrole cen, ker je odredil znižanje cen mesa za deset odstotkov. Odredba stopi v veljavo 21. junija.

Na sestanku s časnikarji je Roosevelt dejal, da so subvencije eno izmed sredstev za držanje cen navzdol in preprečevanje inflacije. Doslej ni še nihče izkušal boljše načina za vzdrževanje ravnotežja. Dalje je rekel, da imenovanje živilskega carja ne bi rešilo problema.

V Londonu so se končno zedinili?

Program jugoslovanske vlade

Overseas News Agency je 11. junija prejela iz Londona brzojavko sledeče vsebine:

"Jugoslovanska vlada, katere že 48 ur zburaže in razpravlja o notranjih vprašanjih, je danes — tako vse kaže — sprejela formulo, katero je predložil predsednik Slobodan Jovanović in katere ima biti baza bodoče politike jugoslovanske vlade v begunstvu. Kakor poročajo, vsebuje Jovanovičev program sledeče tri točke:

Prva: potrdilo principa edinstva Jugoslavije in njene pravice za neodvisnost.

Druga: Jugoslavija sprejme demokratične principe in demokratično upravo države.

Tretja: stališče Jugoslavije v novem redu Evrope je na bazi kolektivnih garancij zaščite za vse države in narode. Ta program je izdelan v najkrajšem pomenu in se ne tiče vprašanja notranje federativne uredbe, toda sporazum med članici vlade je tako širok, da se smatra, da je vprašanje sistema federacij vključeno v drugi točki. Na podlagi te formule bo še te dni sestavljena deklaracija vlade in v okviru te deklaracije bo vlada določila metode za izvajanje iste v konkretni politiki."

Stavka v kanadskih ladjedelnih

Quebec, Kanada, 16. jun.—Tri ladjedelnice so morale ustaviti obrat zaradi stavke, v kateri je zavajevan čez pet tisoč delavcev. Prizadele so ladjedelnice Davies Shipbuilding Co., Morton Engineering & Drydock Co. in G. T. Davie & Sons Co. Stavka je nastala, ko so kompanije odzale zahtevo za zvišanje meze.

UVAJANJE NAČRT-NEGA GOSPODARSTVA V ANGLIJI

Attlee omenil napredek v osvajanju socialističnih načel

LABORITI OSTANEJO V VLADI

London, 16. junija.—Angleške delavske unije so obračunale s Herbertom Morrisonom, notranjim ministrom v Churchillovi vladi, na konvenciji delavske stranke. Morrison je bil poražen kot kandidat za blagajnika stranke. To pozicijo je dobil Arthur Greenwood, Morrisonov nasprotnik. Greenwood je dobil 1,253,000 glasov, Morrison pa 296,000 glasov.

London, 16. jun.—Clement R. Attlee, podpredsednik vlade, je na konvenciji delavske stranke govoril o uvajanju načrtnega gospodarstva v Veliki Britaniji, ki omogoča večjo mobilizacijo sredstev v vojnem času in katero se bo nadaljevalo v povojni dobi v korist ljudstvu. On je naglasil to dejstvo potem, ko so se delegati z veliko večino izrekli za podaljšanje političnega premirja, dogovora, ki so ga sklenile vodilne stranke in s katerim so se obvezale, da ne bodo postavljale kandidatov pri nadomestnih volitvah, da se obdrži ravnotežje reprezentacije v parlamentu.

Attlee je dejal, da Velika Britanija prehaja v socialistično državo. Dvomim, da se člani delavske stranke zavedajo obsega napredka v vojnem času, ki se očituje ne samo v sprejemanju, temveč tudi v izvajanju socialističnih načel. Pred nami je še dolga pot, katero bomo morali prehoditi, preden bomo premagali vse poteškoče, toda luč je vidimo na koncu tunela."

Attleejevo stališče je pobijal delegat P. E. Eastman iz Salisburja. On je dejal, da čim dalj laboriti ostanejo v koalicijski vladi in ji pomagajo pri sestavljanju povojne nesocialistične politike, toliko težji bo umik ob zaključku vojne. Eastmanu se je pridružil delegat J. G. Batey, ki je izjavil, da so se člani delavske stranke že naveličali političnega premirja, zaenpa je obdolžil laborite v vladi, da so se udinjali konservativni stranki. To se ne bi bilo zgodilo, ako bi delavska stranka ostala neodvisna. Batey je govoril po sprejetju predloga, da laboriti ostanejo v vladi. On je tudi trdil, da se vlada še ni dotaknila velikih bogastev za financiranje vojne in da morajo ljudske mase doprinesati žrtve.

Bateyju je odgovoril Herbert Morrison, notranji minister v Churchillovi vladi. Dejaj, da so kapitalisti obdavčeni zdaj bolj nego kdaj prej in da ne morejo razpolagati s svojo lastnino, temveč se morajo pokoriti odredbam vlade.

Kanadski poslanec oplazil ameriško kompanijo

Ottawa, Kanada, 16. jun.—Poslanec M. J. Coldwell, vodja stranke Cooperative Commonwealth Federation, je v svojem govoru v parlamentu udaril po kanadski podružnici Aluminum Co. of America in jo obdolžil, da je pograbil največji finančni plen na račun Združenih narodov z dovoljenjem vlade. Ta posedeje in obratuje tovarno v Arvidu, Que., in dobila je od vlad Združenih narodov \$300,000,000. Ta vsota je bila potrošena za zgradnjo električne trase ob reki Saguenay, ki zalabla zahtevo za zvišanje meze.

Seja članov francoskega odbora

General De Gaulle povzročil zastoj

Alžir, Alžirija, 16. jun.—Sest članov odbora za osvoboditev Francije se je sestala na seji, na kateri so razpravljali o trenju med generalom De Gaullem in generalom Giraudom, ki ga je izzvalo vprašanje vrhovnega poveljstva francoske oborožene sile. De Gaulle je odgovoren za zastoj v pogajanjih, ker noče revidirati svojega stališča.

Danes se bo vršila seja vseh članov odbora. Zastoj bo morda zlomljen, če se bo De Gaulle udeležil seje. Slednji hoče dobiti pozicijo vojnega ministra, kar bi bil udarec Giraudu kot vrhovnemu poveljniku francoske oborožene sile.

Člani odbora, ki so se izrekli za sklicanje seje, so Adrien Tixier, Couve de Murville, Jean Abadie, Andre Diethelm, Rene Mayer in Rene Pleven. Sporno vprašanje je, ali naj si De Gaulle in Giraud delita kontrolo militarnih sil in odločitve bližnjih prištev Lavala iz važnih uradov.

Washington, D. C., 16. jun.—Henri Bonnet, ki je bil imenovan za komisarja informacij v novem francoskem odboru, se je oglašil v uradu državnega tajnika Hulla pred odhodom v Alžir, kjer bo prevzel pozicijo. Predmet razgovora med njima ni bil razkrit.

Green svari pred delavsko revolto

Subvencije za ustavitev naraščanja draginje

Washington, D. C., 16. jun.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je pri zaslišanju pred senatnim odsekom za bančne in denarne zadeve svaril pred delavsko revolto, ki lahko nastane, če vlada, kongres in vladni odbori ne bodo storili ničesar za znižanje življenjskih stroškov na točko, ki je prevladovala v maju preteklega leta.

Green je naglasil, da cene potrebinam naraščajo kljub vladni kontroli, dočim so bile meze ustaljene. Vlada kontrolira meze, ne pa cen. On je priporočal subvencije v vsoti dveh milijard dolarjev, ki bi znižale življenjske stroške za najmanj štiri odstotke.

"Delavci vedo, da vlada in načelniki vladnih odborov in agencij niso izpolnili obljub glede kontrole cen," je rekel Green. "Koraki, ki so jih doslej storili, niso dovolj."

Senatni odsek je odobril zakoniki osnutek, ki določa podaljšanje obstoja vladne Commodities Credit Corp. Ta vsebuje provizijo o subvencijah, ki naj bi ustavile naraščanje draginje.

Prej je bil v senatu sprejet zakoniki načrt, da se denar iz sklada posojilno - najemniške administracije ne sme trošiti za subvencije farmarjem, ki producirajo živež.

Senat dovolil nadaljnjo vsoto za gradnjo bojnih ladij

Washington, D. C., 16. jun.—Senat je sprejel načrt, ki določa potrošnjo dodatne vsote \$27,637,000,000 za gradnjo novih bojnih ladij in trgovskih parnikov. S tem je odobril program admirala E. L. Cochran, načelnika biroja za plovbo, ki določa konstrukcijo 600 bojnih ladij, parnikov in pomožnih bojnih ladij v prihodnjih šestih mesecih.

Domače vesti

Obiski in pozdravi

Chicago. — Mary Goste in Sylvia Auman iz Chicaga sta 15. t. m. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosveta.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Dne 13. t. m. je v bolnišnici umrla Frances Mochan, roj. Podnar, stara 68 let in doma iz Broda Moravice. V Ameriki je bila 40 let in tukaj zapuščala moža, tri sinove in tri hčere.

Delavska voditelja v vladnem odboru

Golden in Keenan dobila poziciji

Washington, D. C., 16. jun.—Organizirano delavstvo je dobilo večjo besedo v odboru za vojno produkcijo, ko je Donald M. Nelson, načelnik tega odbora, imenoval Clintona S. Goldena in Josepha D. Keenana za člana.

Golden je uradnik jeklarke unije, včlanjen v Kongresu industrijskih organizacij. Keenan pa uradnik Čikaške delavske federacije. Nelson je dejal, da bosta oba reprezentirala delavce na splošno, ne kot uradnika CIO ali ADF. On je dalje rekel, da sta Keenan in Golden demonstrirala svojo sposobnost pri reševanju produkcijskih problemov. Nelson je izrekel upanje, da bo njegov odbor odsele naprej bolj uspešno funkcioniral.

"Četno je, da program vojne produkcije zahteva mobilizacijo vseh sredstev," je rekel Nelson. "Za izvajanje programa je važno, da so v vodstvu moške, ki poznajo probleme delavcev in uživajo njihovo zaupanje."

Paul V. McNutt, načelnik komisije za dobavo in mobilizacijo moštva, je dejal, da bo Golden ostal podnačelnik te komisije in njegov svetovalec o delavskih problemih.

Nelson je naznanil imenovanje Goldena in Keenana po sprejetju resignacije Wendella Lunda, direktorja delavske divizije v odboru za vojno produkcijo. Lund je dejal, da imenovanje Goldena in Keenana je korak naprej v naporih, katerih cilj je povečanje produkcije vojnega materiala.

Rudarski spor spet pred odborom

Lewis in O'Neill pokopala dogovor

Washington, D. C., 16. jun.—Vojno-delavski odbor bo moral podati odlok v sporu med rudarsko unijo UMWA in operatorji, ali se dogovor, ki sta ga sklenila John L. Lewis, predsednik unije, in Charles O'Neill, predsednik Central Pennsylvania Coal Producers Assn., glede zvišanja meze za \$1.30 na dan aplicira na vse rudarje.

O'Neill je informiral odbor, da so se njegovi napori, da pridobi Lewisa za vključitev ustmenega dogovora v spisano pogodbo, izjalovili. Dogovor je bil pokopan, ker se O'Neill in Lewis nista mogla sporazumeti o klavzuli, s katero bi se rudarji odpovedali odškodnini za čas, ki so ga potrošili pri odhajanju na delo v premogovnike in odhajanju z dela pred prvim aprilom, ko je potekla veljavnost stare pogodbe.

Vojno-delavski odbor bo podal odlok v tej zadevi danes ali jutri. Od tega zavisi vprašanje obnove stavke prihodnji ponedeljek, ko poteče veljavnost sklenjenega premirja. Lewis ni hotel komentirati položaja. Člani rudarskega odbora za smernice se bodo sestali na svoji seji in razpravljali o nastali situaciji.

ZAVEZNIŠKE PRI-PRAVE ZA INVA-ZIJO BALKANA

Anglija zaprla mejo med Sirijo in Turčijo

ZDRUŽITEV ČETNI-KOV IN PARTI-ZANOV

London, 16. jun.—Velika Britanija je zaprla mejo med Sirijo in Turčijo, da zunanji svet ne dobi informacij o gibanju devedne in desete britske armade na Srednjem vzhodu. Ta korak je bil storjen, ko so se pokazala znamenja o pripravah za zavezniško invazijo Balkana.

Nemci in Italijani so poosttrili regulacije zlasti v Grčiji. Grški vojaški častniki so bili odvdeni v Italijo kot talci.

Berlin in Rim poročata o zbiranju zavezniškega brodograja v Sicilijanski ožini in pripravah za nove udarce po Siciliji in Sardiniji. Londonski listi so citirali rimsko poročilo o bitkah med osiškimi letalsko silo in zavezniškimi konvoji v trikotu Sredozemakega morja med Bizerto, Malto in Sicilijo, ki divjajo že tri dni.

Radikalni komentator Sebastiano de la Scala je opozoril Italijane na nevarnost zavezniške invazije, list Popolo d'Italia pa pravi, "da je ugodna ura prišla. Izbira je samo ena—zmaga ali smrt!"

Iz norveških podtalnih virov je v London prišla vest o evakuaciji civilnih prebivalcev iz utrjenih con pri Lofotenu, Svinu, Risu in z otokov v bližini norveškega obrežja.

General A. C. Arnold, vojaški ataše britskega poslanstva v Ankari, je uradno informiral turško vlado o zatvoritvi meje med Sirijo in Turčijo, ko je obiskal Rizo Artunkala, turškega vojnega ministra. To je povzročilo različna uganjanja. Mnenje prevladuje, da sta deveta in deseta britska armada v Siriji in Palestini na pohodu.

Sodi se, da so nemški špioni dobili mnogo informacij o obsegu britske sile na Srednjem vzhodu od Arabcev, ki prihajajo v turške pokrajine. Zatvoritev meje bo ustavila dotok informacij.

Admiral John Cunningham, poveljnik britskega brodograja v vzhodnem delu Sredozemakega morja, je večer konferiral z Ismetom Inonunom, turškim predsednikom, in premierjem Sukrumem Saracogljem na banketu, ki ga je aranžiral Laurence Steinhardt, ameriški poslanik. Poučeni krogi trdijo, da je bil admiralov obisk Turčije le prijateljskega gesta.

Poročila iz nevtralne Švice trdijo, da je napetost v Grčiji večja nego v drugih okupiranih državah, odkar je zavezniška sila okupirala italijanske otoke med Sicilijo in Tunizijo. Grki vidijo v okupaciji teh otokov uvod v osvoboditev svoje dežele. Radio Berlin je priznal obnovo bitk med nemškimi četami in grškimi gerilci.

V London je dospela vest iz Jugoslavije, naznanjajoča združitev četnikov in partizanov za boj proti skupnemu sovražniku. Iz švedskih virov prihajajo poročila o italijanskih pripravah za preprečevanje invazije in čistki v fašistični stranki.

Sedemnajst vojaških letalcev se ubilo

Carrizozo, N. M., 16. jun.—Sedemnajst vojaških letalcev se je ubilo, ko sta dva bombnika po koliziji v zraku treščila na tla in se razbila. Nesreča se je pripetila 35 milj južnovzhodno od tega mesta.

PROSVETA.

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNJE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Wartime: za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene glasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemarčanih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (June 30, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kdaj se bodo delavci naučili?

V teku zadnje divje stavke rudarjev je kapitalistični tisk od New Yorka do San Franciscia spet pokazal svojo naravno barvo. Izbruh sovražnosti v glavnem ni bil toliko proti stavkarjem, Johnu L. Lewisu in drugim voditeljem delavskih uni, kolikor je bil proti delavskim organizacijam sploh.

Divje stavke obsojajo tudi liberalni in demokratični listi, med njimi mnogi delavski listi, ampak ti so toliko poštenji, da priznajo, da Lewis in nihče drugi ne bi mogel dobiti delavcev za štrajk, če bi ne bilo upravičenega vzroka. Stavka sama na sebi danes ni upravičena, toda vzroki so upravičeni. Za stavko so moralno odgovorni premožni baroni, ne morda vsi, ali dovolj jih je, da imajo vpliv. In ti baroni so hoteli imeti stavko zato—da so potem lahko pokazali na "izdajalce" in nahujskali javno mnenje proti njim.

Kapitalistični tisk je kajpada slep in gluha za vzroke. Lastniki rogov in cestni kapitalisti so lahko največji izdajalci in kriminalci, ampak kapitalistično časopisje jih ne bo slikalo drugače, kakor z belo lili v rokah. Pri prodanih pisanih listov je delavska unija tisti zloduh, ki je kriv vsega. Če ne bi bilo delavskih uni, ne bi bilo Lewisov in ne stavk, takšnih ali takšnih!

Najnižje pa so padli oni listi in individui v burbenem taboru, ki že mesece vpijejo, da bo vprašanje štrajkov najhitreje rešeno s tem, če vlada mobilizira stavkarje v armado. "Work or fight!" se derejo paraziti, med katerimi so tudi oni v vojaških letih, ni pa videti, da bi opravljali kakšno koristno delo za vojno. "Work or fight!" naj velja za druge, ne zanje, velja naj za delavce.

Kako bedasto je to vpitje, je dokaz to, da je med rudarji in ostalimi delavci, ki se spuste v stavko, zelo malo onih, ki bi zadovoljili nabornemu zakonu; kar je mlaščih, so že v vojaški službi, kolikor pa je takšnih, ki so bili izvzeti zaradi dela—so danes bolj potrebni pri delu, kakor so na fronti. V interesu dežele je, da ostanejo na delu, ki je potrebno za produkcijo bojnih sredstev.

To pa še ni vse, s čimer se smešijo oni, ki kriče "work or fight!" Tudi največji reakcionar ne bo zanikal, da je vojaška služba v armadi Združenih držav častna služba. Vojašnice in vežbališča niso—kazenske kolonije. Ampak oni, ki bi radi potisnili stavkarje v vojaško suknjo—hočejo, da bo to kazni in s tem v svoji stupidnosti degradirajo vojaško službo na kazensništvo. Med temi zagizenci so tudi nekateri kongresniki, ki pravijo, da so stavkarji danes zločinci in za kazni jih bi treba vtakniti v armado—kakor da je armada jetnišnica.

Kaj naj si misli vojaška mladina, če sliši, da se bo v armadi ali mornarici družila s kriminalci? Ali bo še imela kakšno spoštovanje do oborožene sile? Mar ne bo učinek teh groženj storil prestižu ameriške armade več škode, kakor pa koristi?

Gobeždanje te vrste, zlasti če prihaja od odgovornih mož, je dokaz silnega pomanjkanja — socialnih idej. Stavka, pa naj pride kjerkoli, danes ni prijetna stvar. Produkcija vojnih potrebščin zaostaja. Petdnevna stavka v premožnih je prinesla izgubo dvanajstih milijonov ton premoga — težka izguba v tem času. Javno mnenje je razpaljeno in mora se znesti nad nekom. Nad kom? Nič se ne vpraša. Tam je rudar, ki je stavkal — nihče se ne vpraša, zakaj, nihče ne pomisli, da delavec ni še nikdar stavkal iz ljubezni do stavke — in lop po rudarju! V armado z njim, kjer bo lahko ustreljen, če bo še stavkal...

Škoda, moralna škoda, ki je bila storjena delavcem v splošnem v tej krizi, je ogromna. Hujskajoča kampanja proti unijam je že dosegla vejake na bojiščih in odziv ne bo dober.

Danes je v Ameriki štirinajst milijonov organiziranih delavcev. To je že sila, ki bi lahko veliko štela, če bi boj za svoje pravice koncentrirala na — političnem polju. Ameriški delavci bi lahko sčasoma dosegli vse, če bi se združili v močno politično falango, v močno samostojno delavsko stranko.

Baš zdaj je čas za to. Danes, ko jih ne muči brezposelnost in ko imajo kolikor toliko finančna sredstva na razpolago, bi se lahko pripravili za politične bitke, ki pridejo po vojni — ko bodo kapitalistični mogotci vodili enega največjih navalov na delavske organizacije.

Skrajni čas je, da se ameriški delavci zavedo, da boj v unijah samih na industrijskem polju jim ne zadostuje; boj je treba voditi hkratu tudi na ekonomskem polju z organiziranjem kooperativ in na političnem polju z lastno delavsko stranko. Mnogo delavcev je tako naivnih, da mislijo, da bo Roosevelt večno živ in da bo newdealska stranka vedno naklonjena delavcem. Pa se grdo motijo. Čim se umakne Roosevelt, bo šla tudi newdealska stranka — ako je delavci prej ne okupirajo in iztrebijo iz nje vse burbonske "demokrate" z juga, severa, zapada in vzhoda. Edino tako očistena bo newdealska stranka zares demokratična stranka, katera bi lahko zajela tudi demokratične socialiste in druge demokratične napredne elemente.

Ako se ameriški delavci cim prej ne zdrumijo politično, tedaj njihove same unije — ki so že danes razcepljene na pet kosov — ne bodo dosti pomenile in nekega bodočega dne se bodo znašli pod kapom tako zbiti, da sami sebe ne bodo poznali. In to svojo nesrečno bodo morali pripisati sami sebi — svoji ignoranci.

Glasovi iz nasebina

Kako je bilo na slovenskem dnevu

New York. — V nedeljo popoldne, 6. junija smo imeli newyorški Slovenci narodni dan v Slovenskem domu v Brooklynu. Rojaki so pokazali, da se zanimajo za SANS in se udeležili v polnem številu. Mislim, da je bilo še največ članov SNPJ od več različnih društev. Od prvih društev Slovana in Domovine so bili domalega vsi.

Anna Krasna se zelo zanima za položaj naših Slovencev v stari domovini in je vodila glavno vlogo. Mr. Muc se tudi polno žrtvuje in je tudi dober govornik. Kadar on govori o Sloveniji, jo nam tako opiše, da nas kar prenese v stari kraj. Bile so tudi slovenska dekleta v narodnih nošah. Bile so pridno na delu z zbiranjem prispevkov za SANS. Nabrale so okrog \$175—bolj natančno bo že kdo drugi poročal.

Po shodu smo imeli pa prosto zabavo, na kateri smo se res zabavali po starokrajsko. Meni se je videlo kot v gostlini, v starem kraju. Imeli smo godca s harmoniko, ki nam je igral prav po domače. Pevski zbori pa so nam prepevali. Sploh, ko je začel peti ta ali drugi zbor, smo se tudi ostali pridružili in smo vsi peli, da je kar donelo. Jaz sem imela s seboj mrs. Bodeck, Novakovi iz Boswella, Pa., čijih vsa družina spada k društvu 503 SNPJ v Hysoti. Bila je prvičrat v tej slovenski dvorani in se ji je zelo dopadalo.

Imeli smo tudi gosta iz Universalisa, namreč našega prvega podpredsednika jednote Michaela Kumerja. Bil je seveda v vojaški obleki in bil nam vsem predstavljen. Poklican je bil tudi na oder in nas je urgiral, naj se zanimamo za SANS ter nam želé uspeha. Z njim sem spregovorila par besed. Rekla je, da me pozna iz Prosve. Bil je zelo vesel in nam rekel, da ga veseli, ker se Slovenci zanimamo tudi tukaj, kjer nas ni dosti in smo zelo raztreseni, toda smo se skupaj sešli v lepem številu. Več pogovora sta imela z mrs. Krasno in njenim možem, ki se poznajo še iz Pennsylvanije. Upam, da se Mike srečno vrne po končani vojni in da bo nadaljeval svoje delo pri SNPJ.

Mary Tursich, 580.

Iz coloradskih hribov

El Moro, Colo. — Ker se neče nihče oglašati iz okolice Trinidade, bom pa jaz malo poročala tukajšnje novice. Od povsod pišejo, da imajo dosti dežja, pri nas je pa suša, tako da imamo vode le za največjo silo. Pomlad smo tukaj imeli zelo zgodnjo in meseca aprila je bilo tukaj vse v cvetju, sadno drevje in rože. Sv. Jurij je bil pri nas res odet s cvetjem in zelenjem, potem pa je prišla suša.

V koncentracijsko taborišče pri Trinidadu smo dobili vojne ujetnike. Pripeljali so jih 28. maja, najprej ranjence. Sprvega nam niso hoteli nič povedati, toda ker vidimo "kempe" od naše hiše in ker tam luči gore vso noč, smo poizvedovali. Potem nam je neki agent povedal, da so tam nemški ujetniki, ki so baje

jako "Zleht". Vstop v to taborišče ni nikomur dovoljen.

Polona Marinac, 66.

Nekaj spominov iz vojne

Canton, O. — Zadnje tedne in mesce smo mnogo čitali in slišali o Bizerti v severni Afriki. Jaz imam o tem mestu prav dobre spomine iz prve svetovne vojne. V Bizerti je bila tri leta nekaka srbska vas in na tamkajšnjem pokopališču počiva mnogo srbskih junakov, ki so padli za raznimi boleznimi v letih 1916-18.

Tukaj sem srečal srbskega junaka, ki ni znal ne čitati, ne pisati, na njegovi bluzi sta pa visela Karadjordjeva zvezda prvega reda in beli orel. Ko sem vprašal tega junaka, koliko Bolgarov je pobil, da je dobil to odlikovanje, je odgovoril, da "ni ubil nikogar za Karadjordjevo zvezdo. Ko sem pa skoraj zahteval od njega, naj mi pove resnico, mi je ponudil pismo, ki je bilo pisano v Solunu in datirano na solunski pošti. Pravi, ako mu hočem prečitati to pismo, mi bo povedal, kako in zakaj je dobil zvezdo in belega orla.

Pismo je bilo od njegovega sina, ki je bil v solunski bolnišnici od časa kajmačelanske ofenzive leta 1916, kjer je izgubil obe nogi. Ko sem mu pismo prečital, se mi je možak zahvalil, a iz njegovih junakih oči so priletele solze. Privabilo mu jih je sinovo pismo.

Potem pa mi je začel pripovedovati, zakaj je dobil odlikovanje. In pripovedoval mi je takole:

Ko so nas Nemci pognali preko Srbije v Peč, ki je mala goraka vasica na albanski meji, sem tam našel na mojega druga podporočnika Lazčica. Bil je ranjen in me je prosil, naj ga ne pustim, da bi padel v roke Nemcem. Odločil sem se, da ga vzamem s seboj. In tako sem ga prevlekel na mojih plečih preko albanskih planin do Valone. In za ta čin sem dobil Karadjordjevo zvezdo.

Ko sem na Rudniku pobil tisoč Nemcev, nisem dobil ničesar. Za prenos enega ranjenega Srba preko Albanije pa so mi dali zvezdo, za katero mi je neki Arabec tu v Bizerti ponudil sto frankov.

Potem mu pravim, naj mi pove, kako je prišel do odlikovanja belega orla.

Bilo je lansko leto med Monastirjem in Kajmačalanom, je nadaljeval svojo zgodbo. Tam je gorški vršec, ki je nam bil poznan kot hrib št. 194. Od tam nismo mogli Bolgarov nikakor prepediti. Ali si slišal kdaj o polkovniku po imenu Uče? Ta Uče je mene določil, da vodim oddelke 250 prostovoljcev, med katerimi je bil tudi moj sin. Izvršil sem povelje, a tukaj je moj sin izgubil obe nogi, jaz pa sem dobil ukor, ker sem v tistem boju za oni hrib izgubil 84 mož. Par mesecev po tisti bitki me pozovejo v Solun. Tu mi vojvoda Mišić da tega belega orla.

Tako je mož prišel do omenjenih odlikovanj.

Na bizertakem pokopališču počiva tudi neka mlada Detroitčanka, edina bolničarka v ti-

stem jugoslovanskem ali boljše srbskem taborišču. Ona je bila hči srbskih staršev in njen mož in hčerka še danes živita v Detroitu.

Prva skupina dobrovoljcev iz Amerike je prišla v Bizerto 18. februarja leta 1917. S to skupino sem bil tudi jaz. Takratne srbske vojaške oblasti so postopale s to skupino prav po srbsko. Ker dobrovoljci iz Amerike nismo bili naučeni take discipline, posebno pa ne srbske, je prišlo do prve rabuke med nami in častniki. Ta rabuka je dvignila precej prahu v taborišču.

Drugi dan ni prišel med nas noben častnik. Kaj se je kuhalo, smo izvedeli šele tretji dan po tistem incidentu. Bila je nedelja. Ob devetih jutraj pride v naše barake pet častnikov, vsi novi obrazi. Ti častniki so bili uljudni in pričeli so razumevati, da ameriški dobrovoljci niso srbski osli.

Ko čitam danes o kapitulaciji raznih armad, se spominjam kapitulacije dela bolgarske armade na Kumanovem polju leta 1918. Bolgarska armada ni imela nikakih mobilnih vozil. Težka in lahka artiljerija in provijant—vse to se je premikalo s konjsko in volovsko vprego.

Tiste slike s Kumanovega polja iz leta 1918 ne morem nikdar pozabiti. Od tistega dne pa do danes še tudi nisem spremenil svojega mišljenja. Sovražim vsako militaristično silo, katere namen je agresivnost.

Michael Chok.

Nekoliko odgovorov Drnački.

Hermine, Pa. — Sestra Drnach iz Clairtona, Pa., piše v Prosveti z dne 7. junija tole:

"Naše mesto leži v bližini premogorov. Kot nekdanja premogorjeva žena sem bila mnenja, da ne bi smel iti noben premogar na delo izpod \$20 na dan, ker njegovo življenje je vsako minuto v smrtni nevarnosti. Danes pa mislim drugače: smrt stoji nad tvojo glavo, pa bodisi v hiši ali na cesti, v jami ali tovarni. Kadar pride ura, moraš iti."

Dalje pravi, da bi ona rada poznala tistega premogarja, ki je rekel, da ne gre prej na delo, da vidi, kaj bo John L. Lewis povedal. Dalje pravi, da bi bilo treba tistega majnarja poslati preko luže na fronto, da bi videl, kako naši bratje in sinovi prelivajo kri, potem bi pa rad delal še za manjšo plačo kot jo sedaj ima. Potem pravi: "Pomislite, bratje premogarji, da sedaj ni čas za stavke, sedaj je treba delati, da se premeta našega sovržnika." Dalje pravi, "da bi morale tudi me matere poklicati naše sinove domov in jih poslati na stavko, ker morajo tudi oni delati za trikrat manjšo plačo kot so jo prej imeli. Nekateri si bodo dobro žepo napolnili na račun onih, ki se bojujejo na krvavih poljanah. Oni, ki sedaj štrajkajo in doma posedajo, naj bi raje zastoj delali dan ali dva in s tem pokazali našim bratom in sinovom, da so z njimi, ker oni tudi zanje prelivajo kri."

Torej tako ti misliš, sestra Drnach! Tudi jaz sem ga kopal precej let. Toda če nisem več premogar, ni treba misliti, da zato več ne hodim s krampon na črni diamant, ker sem obogatel. Stvar je ta, da mi je moje kosti precej prerahljale v premogorju in tako me zdaj več ne marajo, pa četudi bi hotel delati po tvojem nasvetu, to je dan ali dva zastoj.

Vojaki in civilisti iščejo trupla šolarjev pod razvalinami šole nekem angleškem mestu, katero so porušile nemške bombe.

To tvoje pisanje, sestra Drnach, je nesposobno blebetanje. Pišeš, da si bodo nekateri dobro žepo napolnili na račun onih, ki se bojujejo na krvavih poljanah. Seveda si jih bodo, toda ne premogarji ali drugi delavci, marveč kapitalisti in drugi vojni profitarji, med katerimi pa ne bo našla delavske pare. Ta sploh nima nobene prilike, kajti dandanes je še par centov povška ha uro težko dobiti. Ampak ti vse to ignoriraš in le hujskaš proti premogarjem in s tem tudi proti drugim delavcem.

Ali ti ni znano, da vsak majhen protest nekaj velja? In tudi protest premogarjev bo nekaj veljal. Če bodo oni dobili boljše pogoje, jih bomo lažje dobili tudi drugi delavci po drugih industrijah, kajti vse teži na tej ubogi majnarski pari. Le kadar oni malo glavo dvignejo, takrat nastane tudi drugod nečesto vprašanje. In to ni nič drugega kot pravična zahteva do poštenega življenja.

Sestra Drnach, ti praviš, da se naši sinovi bojujejo za obrambo domovine in zato bi morali premogarji delati par dni tako rekoč za boglona. Mar misliš, da bi s tem rešili tako važno vprašanje kot je ravno sedaj pred nami? In čigavi pa so ti sinovi, ki se bojujejo na krvavih poljanah? So tvoji in moji in velikega števila drugih majnarjev in seveda tudi drugih delavcev in drugih slojev. Praviš, da morajo delati za trikrat manjšo plačo kot jo imajo majnarji. Ta trditve sicer ne odgovarja resnici, toda recimo, da je temu tako.

Torej če je že sin zaslužjen, naj bo potem zaslužjen še oče, ki je premogar! Ali vidiš, kaj propagiraš?

S takim pisanjem je nesposobno prihajati v javnost, ker človek s tem pobija samega sebe in svojega bližnjega delavca in trpina. Upam in želim, da bomo v tvojem prihodnjem dopisu čitali kaj boljšega, tako da bo v blagor nam vsem delavcem, kakor tudi našim sinovom, pa naj bodo že na krvavih poljanah ali kjerkoli. Čeprav bi naši majnarji delali zastoj ne samo dan ali dva, marveč dva meseca ali pa dve leti, bi s tem ne bilo nič pomagano domovini. S tem bi le pokazali, da hočejo kapitalisti še bolj podpreti s tako ponižnostjo kot jo ti priporočaš.

Frank Fink, 200.

Nadaljnji prispevki za SANS

West Middlesex, Pa. — Zadržim sem omenil, da bom še poročal o nadaljnjih prispevateljih za Slovenski ameriški narodni svet. Da obljubo izpolnim, sledi torej tu nadaljnje poročilo. Prispevali so:

Anton Slavec (Grenville) \$1.50, po dolarju pa: Joe Godina, Louis Zickar, John Novak st., Vinko Novak, Frank Luin, Mike Stibljaj, Frank Hribar (Cleveland), Joe Cimperman, Jack Trojar, John Maček, Peter Garm, Joe Malovich ml., Victor Pauline, Jack Steržnik, Joe Shain (Jamestown), Joe Vingar, Jack Persin (Warren), Jerry Banovich (Warren), Anton Zug (Warren), Joe Jež (Warren), Anton Bogolin, John Lambert, Joe Kramar, Mary Janchot, Frank Germek (New Castle), Ursula Germek (New Castle), Frank Zogar ml., Mike Rupert, Frank Garm, Rudolph Ločnikar, Frank Cimper-

HOW ARE YOU SERVING AMERICA?

- ★ Conserving food and clothing?
- ★ Salvaging scrap materials?
- ★ Buying War Savings Stamps and Bonds?
- ★ Refusing to spread rumors?
- ★ Sharing your car with neighbors?

U. S. CITIZENS' SERVICE CORPS

ASK YOUR LOCAL DEFENSE COUNCIL

Prior iz demonstracij v Buenos Airesu, Argentina. ki so sledile strmoglavljenju vlade predsednika Ramona S. Castilla.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

NEMSKA STRAHOVLADA NA KOROŠKEM

Obzobje koroških Slovencev (časopisje je že objavilo nekatera imena koroških Slovencev, ki so bili nedavno obsojeni v smrt. Prejeli smo poročilo o teh sodnih obravnavah, katere je objavil nemški časopis "Kornitzer Zeitung" z dne 12. aprila 1943—JIC.)

"Na prvi seji ljudskega sodišča (Volksgericht) pod predsedništvom dr. Freislerja na celovitem deželnem sodišču je bila javno obravnavana obtožba proti 37 obtožencem iz Zele-Pfarre (Sele), Eisenkapel (Železna kaplja) in Vellach (Gornja Bela).

Male skupine ljudi iz bivše koroške plebiscitne cone, sestavljene iz dezertirjev, komunistov in zločincev, ojačenih od ostankov tope iz Gorenjske, so terorizirale ljudi na delu, iznenada napadle in plenile kmečke posesti, morale pripadnike nemškega naroda in rajhu zveste ljudi ter izpodkopavale obstoječi mir.

Na ta način so postali pomagali boljševika Stalina in plutokratov Roosevelta in Churchillja. Ljudsko sodišče je naslednje obsodilo v smrt:

Olip Tomaž, drvar iz Sele. Doujak Janez, iz Borovlja, kovar.

Orai Jakob, drvar iz Sele. Gregorić Franc, kmet iz Sele. Pristovnik Franc, poljedelski delavec iz Sele.

Kelić Florijan, drvar iz Sele. Orai Jernej, kočar iz Sele. Orai Janez, poštni uradnik iz Sele.

Kelić Urh, poljedelski delavec iz Sele. Vajncel Franc, kmet iz Suha pri Pliberku.

Pasterk Jurij, kmet iz Libuče. Zupanc Miha, kočar iz Reberce.

Olip Marija, dninarica iz Železne kaplje.

Ljudsko sodišče je spoznalo naslednje osebe za krive, da so pomagale terorističnim tolpom kot pismonoše ali drugače ter so bile v stalni zvezi z voditelji tega organiziranega odpora, pomagale pri nabiranju novih članov, prisostvovala razpravam in razgovorom o komunizmu, dajale streho in zatočišče "banditom" in tudi na druge način podpirale ta pokret ali pa so zanemarjale svojo dolžnost, da ovadijo krivce, kakor to zahteva zakon.

Vošić Jernej iz Sele, delavec, 12 let zapora.

Olip Jožef iz Sele, dalavec, 10 let zapora.

Ogriz Sabina, služkinja iz Sele, 8 let zapora.

Kelić Olga, poljedelska delavka, 5 let zapora.

Pristovnik Katarina, delavka, 5 let zapora.

Linasi Marija, hišnica iz Sele, 4 leta zapora.

Jug Justina, delavka iz Sele, 5 let zapora.

Groi Anica, gospodinja iz Sele, 5 let zapora.

Vajncel Uršula, zasebnica iz Sele, 3 leta zapora.

Pasterk Karolina, kmetica iz Sele, 2 leta zapora.

Napadi na vlake

Agentura Reuter poroča v neki brzjavki, datirani od 24. aprila, da so hrvaški partizani pred kratkim pogladi v vlak dvoje vlakov—enega, ki je prišel iz Sofije, a drugega iz Budimpešte; napad je bil izvršen istega dne v neposredni bližini Mitrovice. Dvesto potnikov, ki so se nahajali na vlaku iz Budimpešte, je bilo ubitih pri tej priliki. Sabotaža je bila tudi kriva, da se je eno od letal nemške "Luft-hanse" zrušilo na tla na svojem potu iz Budimpešte v Sofijo.—(JIC).

Smrt slikarja Jakopiča

New York, 11. junija (JIC).—Včeraj smo prinesli vest, da je dne 21. aprila t. l. umrl v Ljubljani največji sodobni slovenski slikar Rihard Jakopič. Iz Slovenskega biografskega leksikona navajamo naslednje podatke iz življenja tega znamenitega slovenskega umetnika:

Rihard Jakopič je bil rojen dne 12. aprila leta 1889 v Ljubljani: njegov oče je bil premožen trgovec z deželnimi pridelki. Rihard, najmlajši izmed osemih otrok, je obiskoval ljudsko šolo na Grabnu in ljubljansko realno, iz katere je izstopil kot šestolec.

Jeseni 1887 se je po uspešnem sprejemnem izpitu vpisal na dunajsko akademijo, a je isto leto nevarno zbolel in se vrnil domov. Jeseni 1888 je nanovo vstopil v dunajsko akademijo, prestopil po dveh semestrih teoretične izpite in nato odšel jeseni 1889 za dva semestra na monakovski akademijo. L. 1890 je vstopil v Ažbetovo slikarsko šolo, ki se je tedaj ustanovila v Monakovem, jo redno obiskoval nekako dve leti, nato pa do 1900 večinoma pozimi, medtem ko je v poletnih mesecih slikal doma na deželi.

Od 1900 je živel v Ljubljani, sodeloval tu (1900) pri ustanovitvi Slovenskega umetniškega društva, kateremu je bil nekaj časa tudi tajnik, in pri organizaciji I. slov. umetn. razstave. Medtem je z M. Jamom slikal v Stranski vasi pri Dobrovi in odšel z njim spomladi 1901 za več mesecev slikat v Čemahovcu na Hrv., se nato vrnil v Ljubljano in sodeloval tu pri II. slov. umetn. razstavi (1902). Po njej se je 1902 preselil v Skofjo Loko (kjer je stanoval najprej v Pušalskem gradu, potem v mestu), odšel jeseni 1903 v Prago nadaljevati študije in stopil v Hynaisovo šolo, v kateri je ostal en semester. Spomladi 1904 se je odšel na Dunaj dogovarjat z Miethkejem o razstavi slov. impresionistov, ki jo je nato tamkaj z Bernekerjem, Groharjem in Zmitkom priredil (1904), potem ko je ustanovil slovenski umetniški klub "Sava" (prim. di. Gronar). Z Dunaja je prišel zopet v Sk. Loko, se istega leta odpotoval v Beograd kot prireditelj slovenskega oddelka I. jugosl. umetn. razstave in se po vrnitvi v Sk. Loko (1904) poročil z Ano Czerny ter slikal (kakor ob istem času Stern in Grohar) v loški dolini. Leta 1905 je odpotoval kot delegat "Save" na avstrijsko razstavo v London, a se potoma v Koelnu ponesrečil in se iz ondotne bol-

nice vrnil preko Pariza, kjer je ostal nekako teden dni, v Sk. Loko, kjer je živel do 1906, ko se je za stalno naselil v Lj. (Emonska cesta 2, sedaj Turjaški trg 2). Tu je z M. Sternom 1907 ustanovil risarsko in slikarsko šolo, ki jo je tudi po Sternovem odstopu vodil do 1914. S težkimi gmotnimi žrtvami je, ko se javne oblasti niso hoteli odzvati njegovi želji, sezidal razstveni paviljon ("Jakopičev paviljon" v Tivoliju), ga odprl 1909 s III. slov. umetn. razstavo, a ga prodal 1923 mestni občini Lj., v katero ime ga sedaj upravlja Nar. galerija. Živi v Ljubljani.

Jakopič se je kot otrok po lastnem nagibu mnogo ukvarjal z risanjem, a v 1. in 2. razr. realke pod prof. Czerkovskim ni dosegel šolskih uspehov; ko je v 3. razr. prevzel vodstvo risarskega pouka Fr. Globočnik, ki ga je spodbujal k delu in mu ostal učitelj do konca srednješolskih študij, je bil J. kmalu med "odličnimi" risarji. Tedaj je poskušal že samostojno slikati, tudi krajino (Mestni log, Krim).

V Ažbetovi delavnici je bolj kot učitelj pouk vplivala na mladega slikarja prostost pri delu, množina modelov in družba součencev. Ze izza srednješolskih poskusov v njem latentni odpor proti šolskim predpisom in atelejskim konvencijam, ki v naravi niso bile utemeljene, ga je napotil, da je v Monakovem slikal s F. Veselom zlasti barvne in svetlobne študije na prostem z namenom, da upodobijo naravo tako, kakršna se vidi. Tako se je, še preden je bil impresionizem kot slikarski program znan, vzel za impresionistične smotne, in ko je pozneje na neki monakovski razstavi videl dela Moneta, Sisleya in Pissarra, so se mu zdeli sorodni lastnim težnjam. Že pri prvih svojih slikah iz monakovske dobe je skušal izraziti mnogolice obsevanje in barvnost pojavov ob raznih obsevanjih ter izročil absolutno črno in belo barvo kot (v naravi) nemogočo, kar je monakovska ocena pri ondotni razstavi njegovih del 1892 (v Kunstvereinu; Portret lastne matere, Stara žena, Krajina) označila kot novost v modernem slikarstvu.

Jakopičevo slikarsko delo je zelo obširno, a težko pregledno, ker je mnogo svojih slik preslikal, ki je večina od njih razstresena pri raznih lastnikih. V njegovem umetniškem razvoju ni ostrih zarez, vendar pa je mogoče njegovo delo razčleniti v tri stilne periode:

- a) stil naturalističnega impresionizma,
- b) stil realističnega impresionizma,
- c) stil barvnega impresionizma.

O početkih Jakopičevega slikarskega dela je bilo v slovenski javnosti malo umevanja za njegove težnje, kritika je dala ostro obsodilo njegovo "monotono modernost". Na drugi razstavi v Ljubljani l. 1902 se ni prodala niti ena slika več in ocene so bile splošno neugodne. Odločilnega pomena za poznejše boljše razmerje javnosti do impresionistov je bil zagovor nove umetnosti po Ivanu Cankarju, po Ivanu Prijatelju, zlasti pa uspeh razstav na Dunaju in v Beogradu. Odtlej se je splošna nenaklonjenost spreminjala v občudovanje in umetnostna poročila so čedalje bolj označevala Jakopiča kot velikega mojstra impresionizma in vodnika tedanje umetniške generacije.

Jakopič je razen z lastnim umetniškim delom tudi drugače bistveno posegel v slovensko umetnostno kulturo. Z lastnim umetnostnim paviljonom je ustanovil prvo središče naše umetnosti, utemeljil kontinuiteto javnih razstav in ustvaril prvo stalno vez med slovenskim občinstvom in umetnostjo. Jakopič je priredil leta 1910 prvo zgodovinsko razstavo slovenskega slikarstva. S polno zavestjo o nacionalni važnosti svojega prizadevanja, je sodeloval pri oblikovanju slovenskega značaja moderne umetnosti:

"Za nas je samo ena pot — otrešimo se tujega vpliva... Ne bodimo oskrbniki, hlapi tuje bogastva, ampak postanimo gospodarji svojega, četudi skromnega posestva."

Zamorska delavka Bella Calhoun, kateri je federalni zakladni departament čestital na uspehu v prodajanju vojnih bonдов.

Pismo iz Londona

(izvirno poročilo Prosveti) 20. maja 1943.

Stojimo pred začeto kom bitke za Evropo. "Ta majhna celina, ki jo je človek spremenil z delom in genijem v cvetoč vrt, v izvanredno mesto in zibelko kulture, Evropa—krasotica, ki so jo Nemci oskrnili in izmotali. . . . Poskušajmo umor Evrope!" tako bo formulirana obsodba, ko bodo končno podli voditelji moderne Nemčije privedeni pred sodišče. Tako piše Ilija Ehrenburg.

Od kakšne izgube bitke v Afriki, jim je običajna v glavi misel: kontinent. Enega so izgubili, kako rešiti drugega? Žrtvovali so geslo "Velika Nemčija", zamenjali so ga z "Veliko Evropo." Mogoče ni prepozno naloviti nekaj zaveznikov na te limanice; mogoče se najde kdo, ki bi ga "Velika Evropa" je mamila, ko ga "Velika Nemčija" ne more več, ker je predobro poznana. Vse, da bi se našel kdo med evropskimi narodi, ki bi stal ob strani Nemčije, ko se začne bitka za Evropo.

Dalje piše Ilija Ehrenburg: "Nacijski clowni poskušajo prepričati svet, da Nemci branijo Evropo proti Angliji in Rusiji. Goebbels čuva evropsko kulturo pred Shakespearjevimi dediči. Himmler rešuje svobodo Evrope pred narodom, ki je ustvaril 'Magna Carta'. Kdo si upa zanikati, da ni Anglija v največji meri prispevala v zakladnico evropske kulture? Kdo more pozabiti imena: Newton in Watt, Byron in Dickens?—Enako smešno je, da poskušajo naciji zopet postaviti Rusijo Evropi. Kolikor večji je narod, toliko bolj neodvignjena je njegova usoda, ali odraščanje sin ne postane tujec zato, ker je velik. Mi smo rešili dede neumnih nacijev pred "Veliko Evropo" Napoleona. Mi rešujemo in bomo reševali svoje sodobnike—otroke mnogoplemenite Evrope—pred okovanimi škornji nemških oficirjev. Kako ubožna bi bila Evropa brez ruskega srca, brez ruske vesti, brez ruskega genija."

Otroci mnogoplemenite Evrope. Skoro 400 milijonov nas je, otrok Evrope. Vaša celina, severna Amerika, z Mehiko je skoraj dvakrat tako velika, kakor je Evropa in ima 100 milijonov prebivalcev. Dva in polkrat toliko je ljudi pri nas, kakor jih je na severno-amerškem kontinentu. Na polovico manjšem prostoru. Pri vas ima vsaka oseba petkrat toliko prostora, kakor ga ima v Evropi. Pomislite: kjer živi pri vas en človek, jih živi pri nas pet. —Ko računam s temi številicami, mi prihaja pred oči moja mati, ko je tolikokrat razlagala o ubogi Sloveniji: "Če človek pomisli, kako smo majhni, kako smo revni, saj je čudež, da moremo še toliko hoditi vtrje z drugimi, da smo vendar obločeni, da nismo lačni, da imamo šole, da nas ni treba biti sram pred ostalim svetom, da imamo vendar nekaj pokazati. Iz velikega kaj ustvariti, to ni težko, iz nič kaj ustvariti, to je modrost."

Tako "nič" naša Slovenija ni

Norveške do Grčije, pa od Francije do Rusije.

Ce odprimo na stran zakone, ki bi morali vladati nad razmerjem človeka do človeka, ne more nihče reči, da ni nemška sila—tako nečloveška, zverška—dosegla neverjetne rezultate, odkrila svetu nebrzdano podjetnost, imaginacijo, sposobnosti vseh mogočih vrst. Misli ti morate na tri leta nazaj, ko je ves svet strmel nad nemškimi uspehi in prvič začel resno misliti o celini Evropi kot "Veliki Nemčiji".

V zadnjih treh letih pa smo doživeli še nadaljnje stopnjevanje, porast vitalnosti in življenske odpornosti evropskih narodov. Ko so vsi narodi izven Evrope obupavali nad njo, niso nikdar obupali nad svojo usodo ogroženi, napadani, zasedeni narodi, ki spadajo k Evropi. Anglija je stala sama celo leto in obupala. Rusija se je borila sama proti vsej sili nemške armade in ni obupala. Slovenski gerilci in drugi po vseh evropskih deželah so se borili znotraj nemške trdnjave brez pravega orožja in brez pomoči od zunaj; že dve leti traja ta boj in še niso obupali. Nihče ne more reči, da nimajo evropski narodi življenske sile. Vidite, v začetku je bila Evropa in v Evropi je bil duh in v duhu je bil upor. Moč duha je dala moč telesu in danes stojimo pred bitko za Evropo.

Ko bo bitka končana, bo veliko razdelanje in brezmejni kaos. Treba bo usmeriti velike in dobre evropske lastnosti na pravo pot ustvarjanja, urejenosti in napredka. Ali prišel bo čas, ko bo "Evropa, velika in nesmrtna, spet vzela v roke srp, kompas in slikarjev čopič." Ker, kakršna koli je nemška sila, zaveznika moč jo bo premagala in Evropa bo živela v miru in redu.

Dolenjka.

Vpoklic očetov v vojaško službo

Washington, D. C., 16. jun. — Uradniki komisije za dobavo in mobilizacijo moštva so izjavili, da bodo vsi fizično sposobni očetje vpoklicani v armado do konca tega leta, čeprav morajo skrbeti za žene in otroke. Program določa povečanje ameriške oborožene sile na 10,900,000 v tem letu.

Vi lahko pomagate zmagati v tej vojni ako Konservirate doma

Vi lahko pomagate zmagati v tej vojni ako Konservirate doma

★ Peoples Gas vam pove kako to lahko napravite sami doma v svoji novi knjižici "CANNING . . . what you should know about it". To knjižico dobite brezplačno v vseh Peoples Gas uradih

Slika kaže delavce v Toledu, Ohio, ko demonstrirajo proti naraščajoči dragini.

SOSIESKA

ANTON INGOLIĆ

PRVO POGLAVJE

Korenovi so bili že ves dan v koruzi. Dopolodne so jo potrgali na Falatih, popoldne so se odpravili na Dolge njive. Tu so je imeli deset tako dolgih ogonov, da je Jok pri vsakem oranju godrnjal, da so to hudičeve njive. Tega popoldne pa se mu je stari Koren smejal, ko je nalogal že drugi voz dolgih in čvrstih koruznih strokov, a ženske so bile šele sredi njive.

"Poglej jih zdaj, te hudičeve njive!" je rekel smehljaje. "Božje so, božje! Da bi le imeli več takih!"

Jok, "večni ženin", kakor so ga že pred leti krstila hudomušna dekleta, se je popraskal za desnim ušesom in na ta način pritrtil svojem očetu. Vrgel je polno košaro na voz in pognal po ogonu, ob katerem so se vrstili kupi lepih zelenorumenkastih strokov. Pri prvem je spet ustavil in zmetel koruzo na voz.

Koren, ki je stal na vratniku, si je prižgal pi-po in se oziral po njivi. Naraščajoč veter se je igral z njegovimi dolgimi, nekdanji svetlorjavimi, zdaj že osiveli brki in z orumenelimi in na pol suhimi koruznimi listi. Njiva je šelestela in mu pela o polnih in prijetno dišečih koruznjakih.

Tudi na sosednjih njivah je rastle večina koruza, zato ni bilo videti vasi, ki je ležala onkraj polj, marveč le jasno jesensko nebo in prav na obzorju kopaste vrhove gozdnatega Pohorja, Boč in Donačko goro. Neba ni kalil niti en oblak. Koren je ugotovil, da se bo lepo vreme še držalo.

"Potrebni smo takega vremena," je dejal ženskam, ki so lomile v bližini.

"Dosti je bilo močel!" je odvrnila ena izmed njih in se ozrla proti nebu.

Potem je hitro segla po velikem, napetem stroku, ga v zamahu odčesnila in ga vrgla na najbližji kup. Vsaka ženska je imela po tri vrste. Če je katera zgrabila za gnilega, je naglo izmaknila roko in si jo obrisala v predpasnik. Drobnejši pa so se tako čvrsto držali stebel, da jih je bilo težko odločiti. Tu so imele roke nekaj več posla, sicer so pa stroki kar kapali na kupe, ki so se naglo množili ob njivi. Kadar so bile ženske tihe, se je ališalo, kakor bi lomile hosto. Toda dolgo niso mogle molčati. Ravne so velika vas in ne mine dan brez zanimivih dogodkov; ker niso imele drugega, so se lotile Joka, ki je pobiral za njimi koruzo in čedalje bolj zaostajal.

"Jok, hitreje, hitreje," se je oglašila Ložnica, ki je bila najbolj jezična, "drugače bomo s kožuhanjem prehitro gotovi! Večji bo kup, več jih bo prišlo! Ni spak, da ne bi bila ena tudi zate!"

Ženske so zajaskale, Jok pa je odgovoril s dobrodušnim smehljajem, češ je pač tako; res jih ima že skoraj štirideset in bi bil že čas, da bi se oženil! A Bog pomagaj, če se še ni! Tudi tako mu je dobro.

"Nazadnje te bo res Veronika prehitela!" je dostavila Gačika in ošinila z levim očesom domačo hčerko, ki je trgala na drugem ogonu in se ni mešala v pogovore.

Zdaj se je pa zavrnila, si z roko, v kateri je držala razkušan strok, da so se videla rdeča zrna, popravila svetle lase in se široko nasmejala.

"Samo prej bom morala najti pravega!"

Vse hkratu so jo zavrnile:

"To ne bo težko!"

"Pri vsaki hiši bi ga našla, če bi ga le hotela!"

"No, saj ga že ima, ni ji treba več iskati!" je zaklicala Gačika in ošinila Korena, ki se je delal, kakor da ne ališ nič.

"Nikogar še nimam," se je branila Veronika, vendar je naglo vrgla strok stran in segla po najbližjem, da bi skrila zardeli obraz.

Ženske so kmalu prešle drugam, Koren pa je nehote ostal pri tej stvari. Se z večjim zadovoljstvom kakor prej na zrelo, bogato njivo se je oziral na hčerko, ki je spet hitela in se ni brigala za pogovor. Čutila je njegov pogled, zato ji rdečica ni hotela z obraza. Veronika je bila sicer velika in močna, saj je bolj orala in kosila kakor Jok, zdaj pa se je čutila tako slabo, da bi se bila zgrudila, če bi jo oče poklical. A Koren je odšel na spodnji konec njive, premišljajoč o tem, da je res že čas, da pogleda malo naokrog in poliče hčerki moža. Da bi se Jok kdaj oženil, ni verjetno, sicer pa ne bo dobil posestva on, dobila ga bo Veronika, ki že zdaj prav za prav gospodinja. Jok je sicer dober delavec, čeprav počasen, za gospodarja pa ni.

Krenil je proti Štukom, da pogleda, kako je z repo. Opravili bodo brez njega, da je le Veronika zraven. Pogosto se je ustavil in spregovoril kako besedo z ljudmi, ki so trkali koruzo ali skopali krompir. Po njivah je bilo živahno. Z njiv, kjer je rastle koruza, je prihajal med lomljenjem pridružen smeh in krik, s krompirišč se je razlegalo glasno govorjenje, vmes pa je zazvonilo, kadar je kopač zamahnil z motiko po kamnu. Na vratnikih so se igrali otroci, stavili so žive hraste ali so se šli slepe miši. Otrocički, ki še niso shodili, pa so se valjali po travi in se smejali soncu, ki je počasi plulo nad njimi.

Ko je prešel njive in zašel med travnike, je nadaljeval prejšnjo misel. Jok naj ostane do smrti pri hiši; ena krava naj bo njegova in Veronika naj mu zredi vsako leto debelega prašiča, žita in drugega naj tudi toliko dobi, da mu ne bo hudo. Če se bosta z Veroniko razumela, pa ji bo lahko delal in z domačimi jedel. A koga naj počasi Veroniki? Koga naj izbere za svojega naslednika?

Oziral se je po travnikih, oko mu je često obstalo na jelševju, ki je mejilo posamezne parcele. V resnici pa je videl pred seboj le vrsti ravninskih hiš, kakor so se mu kazale z domačega dvorišča. Podrobno jih je pregledoval, pretknil hleve in prešel živino, se vtihotapil v švinjake in kurnike, splezal na senike, obiskal kleti in se razgledoval po sadovnjakih in poljih, potem je šele prerešetal gospodarja, gospodinjo, žlahto in naposled domačega sina. A nikjer ni našel pravega; tu je bil premajhen hlev, tam preozke njive, drugod mu nista bila vseh stara dva ali mu je bila neljuba žlahta, ponekod pa se ni mogel sprijazniti z ženinom. Koren ni bil sicer najbogatejši v vasi, a njegova kmetija je bila med najtrdnnejšimi. Tega se je dobro zavedal in je hotel, da taka tudi ostane.

Ko ni mogel najti dvajsetletni hčerki pravega ženina, zemlji pa zanesljivega gospodarja, je spet videl pred seboj to, kar je gledal. Travnik se je držal travnika, vsi so bili ravni kakor miza. Koder so zgodaj pokosili otavo, je trava pognala toliko, da ni bilo niti sledu po kosi, drugod je prepoznaval koso in kosca. Končno je prispel do svojega. Pregledal ga je in prečnil, koliko bo otaviča. Repa na Štukih je kazala dobro in tudi krompir ni bil slab. Ko je spregovoril nekaj besed z Dolinškom, ki je pasel svojo edino kravo na vratniku, je krenil po cesti proti vasi. Kmalu je dospel do potoka, onkraj katerega se je širila prostrana gmajna tja do gozdov.

(Dalje prihodnjič)

Šopek samotarke

Manica Komanova

(Nadaljevanje.)

PROSJAK ŠKRENC

"Halo, otroci, skupaj, Škrenc je tukaj!" Ob tem klicu starega prosjaka smo drveli mali paglavci vesolja pijani okrog moža, ki se je moral zdeti na prvi pogled vsakomur precej smešen.

Mesto prosjake bišage čez ramo je nosil v levici neke vrste cekar, ki pa ni bil dosti mlajši od Škrenc samega. Za palico mu je služil ogorel dežnik, glavo mu je pokrival ogromen širokokrajni klobuk, o katerem so nekatere poredneži trdili, da nima v premeru nič manj nego njegov rdeči dežnik kadar je razpet. Obledo je nosil, kakršno je sploh dobil, sedaj preveliko, sedaj zopet premajhno. Pa to bi še vse bilo, če bi bil ta čudak ni nosil nikoli. Poletni je hodil bos, pozimi pa je imel noge ovite kar na debelo s čunjami.

A kljub temu je bil nam otrokom nad vse ljub in drag. Kadar smo ga dobili v roke, spremili smo ga trumoma do vsakega vodnjaka. Tam se je vsedel na

pol podrti klopico, mi pa po tleh krog njega. In začel nam je praviti bajke in pravljice, smešne, da smo se tolkli ob kolena, pa tudi strašne, da so se nam ježili lasje. Kadar pa mu je zmanjkalo besed, posegel je v svoj starodavni, a za nas tako vevlačni cekar in izvlekel iz njega bonččke, pa še kako sladke, ter nam jih začel deliti.

Vidite, čitatelji moji, da po-

tem res ni bilo nič čudnega, da smo imeli otroci prosjaka Škrenc tako radi. S tem, da je šel na roko otročjem, je ustregel raznim mamicam, ki ne ostanejo nikoli mrzlosrčne napram onemu, ki pokaže mehko srce do njih ljubljencev. Sicer se je pa znal nikar in izvelel iz njega bonččke, pa še kako sladke, ter nam jih začel deliti.

Slika kaže skupino ruskih vojakov v vodi neke reke v Donaki kmetini

Slika kaže delavske voditelje, ki odhajajo iz Bele hiše po konferenci s predsednikom Rooseveltom. Od leve na desno: R. J. Thomas, Julius Emspak, Philip Murray, George Meany in William Green.

Škrenc pri tej ali oni hiši vedno boljše kosilo in mehkejšo posteljo kakor drug prosjak.

Dobro smo se razumeli s Škrencem, dobro. A prišlo je drugače.

Bilo je ob času, ko je umrl stari "Amerikanec", ki je stanoval koncem naše vasi. Ta človek je bil rojen — kakor je sam zatrjeval — v naši vasi. Večino svojega življenja je prebil v Ameriki — odtod tudi njegov priimek — in si je baje nahanil mnogo denarja. Živel je zelo samotarsko in skopo. Toda življenje in smrt pokojnega Amerikanca naše vaščane ni bogve kaj brigala. Tem glasnejši vzkliki začudenja pa so šli od ust do ust, ko je počila novica, da je Amerikančevo stanovanje vzel v najem — prosjak Škrenc. In vendar je bila to resnica; kajti kmalu smo videli Škrenceta šetati se pred svojim čednim stanovanjem.

Odslej pa tudi prosjačil ni več. Karkoli je porabil za življenske potrebe, vse je sproti in pošteno plačal.

Radovednost vaščanov, kje je Škrenc dobil denar, je vedno bolj rasla. Nekateri črnogledi so celo sumili, da do sedanje svoje udobnosti Škrenc ni prišel poštenim potom.

Otroci smo se sedaj še bolj gnetli okrog njega. Saj nas je pa tudi res rad imel. Vedno nas je razveseljeval s kako novo pravljico ali pa s cukrčki.

Ko smo se nekoč na vrtu zopet prav dobro imeli, poruka mali sosedov Mihec Škrencu za kamizolo in pravi:

"Šlišite vi, naš ata so pa mami rekli, da ste vi gotovo kje mnogo denarja ukradli."

Pri teh besedah nedolžnega Miheca je pogledal stari Škrenc tako strašno, kakor ga še nismo videli prej nikoli. Nato pa je hitro in molče odšel v svoje stanovanje in se zaklenil.

Od tedaj pa tudi za nas otroke ni več maral. Živel je popolnoma sam zase prav do časa, ko se mu je približala smrt.

Tedaj pa je dal poklicati mojega očeta in župana ter jima govoril z oslabeлим glasom:

"Ljuba sosedu, umrl bom, saj je že čas. Star sem že in dozorjen kakor zrela hruška. Še prej pa moram narediti svoj testament in vama pojasniti skrivnost, radi katere so si vaščani tako belili glave in še celo nedolžnim otrokom pravili, da sem kradel."

Dobro se še spominjate, kajne, oče župan, kako je bilo takrat, ko ste po pokojnem Amerikanecu delili obleko in take stvari med reveže. Ko sem tudi jaz prišel blizu, ste mi rekli: "Hej, prijatelj, pozno prihajaš. Vse sem že razdal. Le čakaj no, tu je še ena blazina polna mehkega perja. Kar vzemi jo! Bo vsaj enkrat tvoja glava počivala na mehku."

Jaz sem vrgel blazino na ramo, se zahvalil in šel. Res sem imel potem tisto blazino, nekaj noči pod glavo, toda moja trda butica, ki je bila vse svoje življenje vajena le slame ali pa še kaj tršega, se ni dobro počutila na pernici. Zato sem sklenil blazino izprazniti in jo napolniti z rezanico. In ko mekega jutra preparam blazino in začnem jemati perje iz nje, zagrabim za neki zavitek. Urno odvijem, in kaj vidim: same bankovce za celih 5000 kron! No, ta Amerikanec se je res moral zelo bati za denar, ker ga je zašil v blazino in ležal na njem. Toda kaj sedaj z denarjem? Mislim in mislim ter pridem do zaključka, da je Bog, ki vse ve, gotovo ta denar meni namenil. Blazina je bila podarjena meni, torej je tudi moje vse, kar je v blazini. Pri tolikem denarju se mi je zdelo greh še nadalje beračiti in nadlegovati ljudi. Najel sem si to stanovanje in živel mirno in zmerno. Ostalo mi je še 3000 kron. Ker sem bil nekoč sam prosjak, tudi sedaj ne smem pozabiti svojih stanskih sobratov. Prosim vaju, razdelita ta denar med prosjake in jim sporočita, naj se me kdaj spomnijo v molitvi! Pa tudi sosedom pojasnita vsa zadeva, da me ne bodo imeli za hudobneža. To je moj testament in ta naj ostane!"

Župan je vse, kar je bolnik povedal, skrbno zapisal, na kar se je Škrenc podkrižal in oporoka je bila napravljena.

Kake tri dni pozneje so naznanjali četviški zvonovi, da Škrencu ni več med živimi. Ker rajni Amerikanec ni imel sorodnikov, je sodišče odobrilo Škrencovo oporoko in denar se je razdelil med prosjake in največje občinske reveže.

Od Škrencove smrti je preteklo sedaj že mnogo let, a spomin nanj živi še vedno v moji rodni vasi, in vsako leto na praznik Vseh svetih ozaljša množica prosjakov s cveticami in prižganimi svečami njegov grob ter glasno pomoli za mir in pokoj svojega dobrotnika — nekdanjega prosjaka Škrencu.

NESREČNI ALBUM

Kdor je videl in poznal Janka Krajnika, uradnika neke posojilnice v mestu K., je moral priznati, da je Janko prav čeden fant: visoka in vitka postava, podolgovat obraz, skrbno urejene brčice, modro oko, visoko, belo čelo so obkrožali nenavadno gosti kodri. Sicer se je teh svojih vrtil precej zavedal, a vendar ne toliko, da bi bil nadut ali ošaben. Nasprotno, med svojimi kolegi je bil znan kot najboljše dvotipnež, zato je bil priljubljen v vseh družbah.

Janko je bil tudi že zaročen, in govorilo se je, da ne bo dolgo, ko bo zopet en "zavber fant" skočil v sladkorenki zakonski jarem. Eden izmed njegovih

prijateljev se je kaj rad izrazil, da ima Janko svojo nevesto zelo rad, a vendar bi ji prav z mirnim srcem postal nezvest, ako bi se nevesti odtegnilo njenih dvajset tisoč kron dote.

Njegova zaročenka ni bila kakor negovana, nališana meščanka, nego hči kmetijskih staršev, ki so imeli obširno posestvo in dobro vpeljano gostilno, oddaljeno uro/hoda od mesta, kamor so meščani kaj radi zahajali ob nedeljskih popoldnevih. Med onimi, ki so obiskovali to gostilno, je bil tudi Janko in to je dalo povod, da se je zagledal v gostilničarjevo hčerko, Žagarjevo Minko.

Minka je bila ena izmed one vrste ljudi, na katerih ne najdemo prvi hip nobene posebnosti, "Prosveto"? Podpirajte svoj list

Dekleta in žene

(Poročene ali samske od 18 do 45 let)

Skušnost ni potrebna

Da delate v naši moderni delavnici z dnevno razsvetljavo ne potrebujete nikake skušenosti. Če potrebno, Vas naučimo mi in Vam obenem plačamo zato.

Dobra začetna plača

Nudimo Vam dobro plačo za začetek, z dobrimi delavskimi okoliščinami in priliko za napredek. Dnevno in nočno delo sedaj na razpolago in nujnem VOJNEM in civilnem delu.

Prosimo da nas obiščete

med ponedeljkom in soboto od 7. ure zjutraj do 6. zvečer

OLSON RUG CO.

2800 No. Pulaski Rd., Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člano ali nečlano \$2.00 na eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri nasmentu \$1.20 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekoč, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$2.00	Za Člone in Chicago je \$7.50
1 teden in _____ 4.50	1 teden in _____ 6.50
2 tedna in _____ 8.00	2 tedna in _____ 10.00
3 tedna in _____ 11.50	3 tedna in _____ 13.50
4 tedna in _____ 15.00	4 tedna in _____ 17.00
5 tednov in _____ 18.50	5 tednov in _____ 20.50

Za Evrope je \$9.00

Isposlajte spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plaču in si naročite Prosveto. List, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ,

2857 So. Lawrence Ave.

Chicago 23. Ill.

Priloženo priložim naročnino za list Prosveto vsoto \$ _____

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Mestov _____

Ustavite teden in ga pripojite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____